

LEVEND VERLEDEN

Fietsen door het landschap van de gemeente Haren is als reizen door de tijd. Het landschap is door de eeuwen heen steeds veranderd, zonder dat sporen van voorgaande tijden volledig zijn uitgewist. De fietsroute Levend Verleden vertelt u de geschiedenis van het landschap door de eeuwen heen en neemt u mee naar bijzondere plekken in dit afwisselende landschap. Eén van die verborgen plekken is natuurgebied Sassenhein. Gert Bruns, eigenaar van paviljoen Sassenhein, geniet elke dag van het prachtige landschap in de gemeente Haren!

EVEN VOORSTELLEN

Vanuit zijn woonhuis kijkt Gert al jaren uit over het schitterende Harener landschap en op zijn werk bevindt hij zich in de prachtige natuur van Sassenhein. De mooie natuur en het afwisselende landschap van de gemeente Haren is uniek in zijn soort. Gert vindt het heel belangrijk om dit prachtige landschap in stand te houden. Dit vindt hij niet alleen als inwoner, maar ook als toeristische ondernemer ziet hij de belangen in: 'toeristen komen af op natuur en landschap, daar moet je dus goed voor zorgen. Maar het is ook erg belangrijk om de natuur en het landschap beleefbaar te maken. En daarvan is de route Levend Verleden een heel mooi voorbeeld!', aldus de ondernemer.

DE ROUTE

De route is 50 km lang. Wanneer u het rondje om het Paterswoldsemeer achterwege laat, is de route 35 km. Op zeven plaatsen staan informatieborden die uitleg geven over de plek. Dit zijn: landgoed Huis te Glimmen, Appelbergen en Besloten Venen, het hunebed bij Noordlaren, Noordlaren, Onnen, Essen en het Paterswoldsemeer.

HUIS TE GLIMMEN

Glimmen ligt in het landgoederenlandschap op de grens met het stroomdallandschap van de Drentsche Aa. Het 'Nationaal beek- en esdorpenlandschap Drentsche Aa' is in West-Europa het best bewaarde in zijn soort. Middenin dit landschap staat het Huis te Glimmen; een buitenhuis met een rijke historie. Tot aan het eind van de 19e eeuw was het landgoed in bezit van de familie Quintus naar wie het Quintusbos is genoemd. In dit bos ligt ook een voormalige eendenkooi. Onlangs is de eendenkooi opgeknapt. De eendenkooi heeft zijn oorspronkelijke functie niet teruggekregen. Met het herstel zijn de kenmerken versterkt en daarmee is de kooi goed te herkennen.

APPELBERGEN

Appelbergen is een bijzondere plek binnen het esdorpenlandschap. Het natuurgebied ligt in een doorbraakdal door de Hondsrug, ook wel Besloten Venen genoemd. Middenin het bos ligt een moeras; een restant van een groter meer dat vroeger mogelijk een pingoruïne was. Appelbergen is daarnaast ook een beladen plek. In de Tweede Wereldoorlog hebben de Duitsers hier heimelijk 34 mensen begraven nadat ze hen hadden gefusilleerd.

NOORDLAREN

Noordlaren is een Gronings esdorp met Drentse uitstraling op de grens van de Hondsrug en de Hunzelaagte. Het esdorpenlandschap van Noordlaren kenmerkt zich door bolle akkers, boerderijlinten en de kleinschalige structuur van houtwallen en laanbeplantingen. Het Zuidlaardermeer begrenst het dorp aan de oostkant. Aan de westkant ligt het Noordlaarderbos met daarachter de Drentsche Aa. Langs de route ligt, ten zuidwesten van Noordlaren, een prachtig hunebed. Dit is het meest noordelijk gelegen hunebed van Nederland en het enige in de Provincie Groningen.

ONNEN

Onnen is een esdorp dat ook op de grens van de Hondsrug en de Hunzelaagte is gelegen. De omgeving van Onnen wordt gekenmerkt door hoogteverschillen. Zowel de Hondsrug als de es van Onnen zijn duidelijk herkenbare landschapselementen. Begin 20ste eeuw zijn de Onnervaart en de haven gegraven. De polder ontstond en Onnen bloeide op. De prachtige boerderijen herinneren aan deze rijke geschiedenis.

BUURTSCHAP ESSEN

De buurtschap Essen ligt op het noordelijk deel van de Hondsrug, op de overgang naar het natte veen. Tot in de jaren zestig was het een traditioneel landbouwgebied. De oude zandwegen, houtwallen en boerderijen herinneren nog aan die tijd. In dit gebied vormt de Rijksstraatweg, met haar statige landhuizen een uniek beeld. Een ander bijzonder element in het landschap is het voormalige kloostercomplex Yesse in de buurtschap Essen.

PATERSWOLDSEMEER

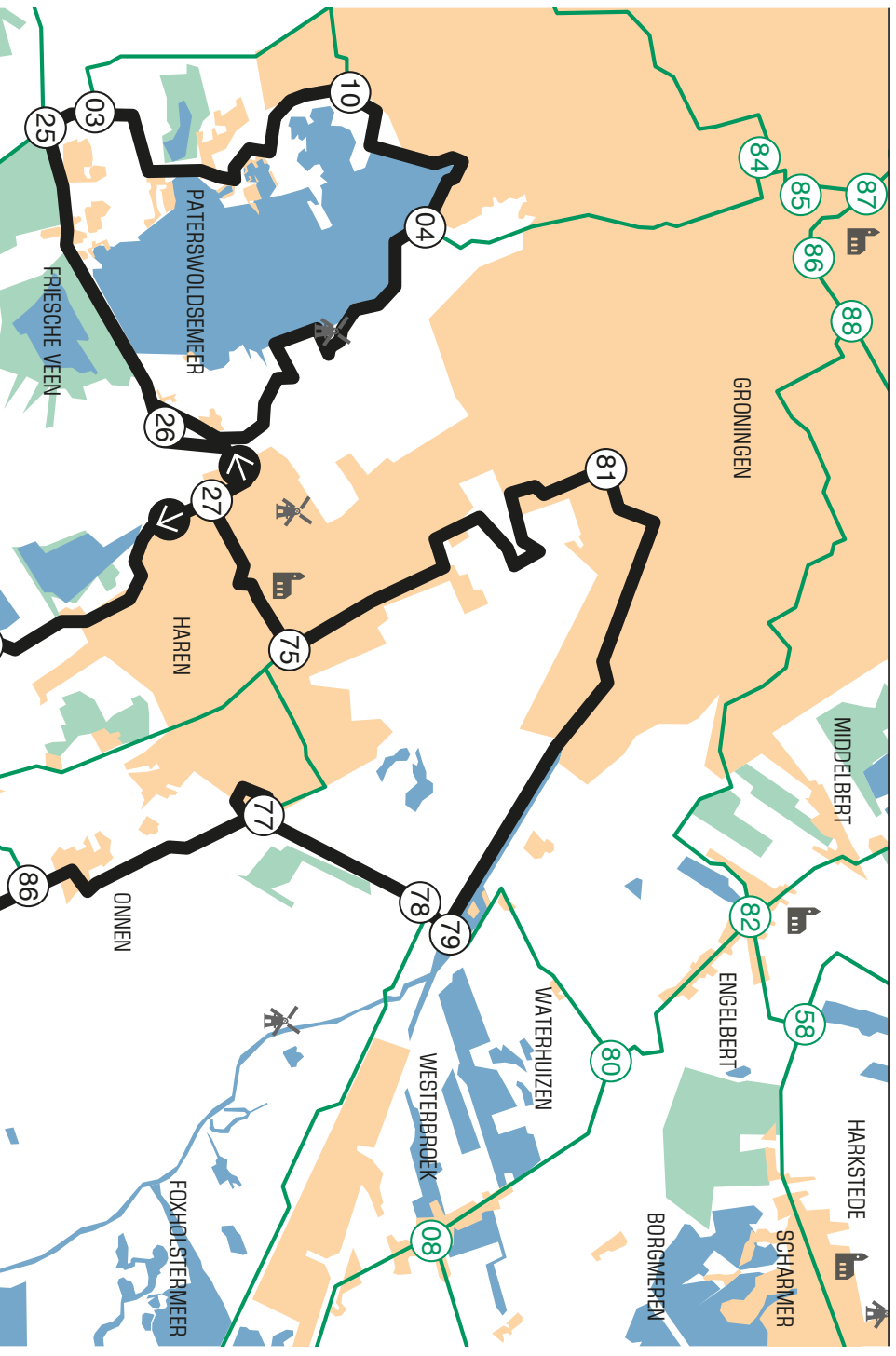
Het Paterswoldsemeer maakt deel uit van het Drents-Gronings merengebied. Wat nu meer is, was tot ongeveer 1740 een veenmoeras met de naam Neerwold. Het Paterswoldsemeer ontstond rond 1740 door de veenwinning. Het meer is erg in trek bij watersporters en recreanten. Rondom het meer treft u een diversiteit aan bezienswaardigheden aan, zoals de Paalkoepel, een op palen gebouwd paviljoen, het Familiehotel en het clubhuis van zeilvereniging De Twee Provinciën. Ook de sluis Nijveensterkolk en poldermolen De Helper zijn bijzondere elementen in het landschap.

SPECIAAL AANBEVOLEN

Tip: Door onderweg met een smartphone de QR codes op de knooppuntenborden te scannen krijgt u aanvullende informatie over het punt waar u zich op dat moment bevindt. Ook op de speciale informatiepanelen van Levend Verleden vindt u een QR code met extra informatie!

LEVEND VERLEDEN

PRAKTISCHE INFORMATIE

START

U kunt bij ieder knooppunt dat op de route ligt starten. Paviljoen Sassenheij (Luisborgsweg 53 Haren, tussen knooppunt 27 en 84) is één van de locaties waar u uw auto kunt parkeren. Afstand: 35 of 50 km

KNOOPPUNTEN:

- (27) (84) (78) (81) (87) (57) (54) (88) (59) (86) (77)
- (78) (79) (81) (75) (27) (start tus Paterswoldsemeer)
- (26) (4) (10) (3) (25) (26) (27)

LEGENDA

- startpunt
- molen
- landgoed
- kerk
- bebouwing
- water
- fietsroute
- knooppunten